

Llum a l'esquerra

Cayo Lara, coordinador general d'Esquerra Unida des del novembre del 2008, en una manifestació recent en defensa del jutge Baltasar Garzón.

Quan el manxec Cayo Lara va fer-se càrrec de la coordinació general d'Esquerra Unida, la coalició era una olla de pressió a punt d'explotar, un còctel de corrents enfrontats que ara, tres anys més tard, conviuen amb algun retret. Però la quotidianitat s'ha convertit en un fet esporàdic, i en té bona culpa no sols qui lidera el partit, sinó també aquells que no van donar-li suport però que, malgrat tot, fan costat al projecte.

El primer de tots, Gaspar Llamazares, coordinador general i portaveu al Congrés del 2000 al 2008, el referent més mediàtic d'Esquerra Unida. Les diferències de criteri amb Lara i la defensa d'una candidatura rival a l'assemblea general en què n'escollien el substitut no van evitar que l'any passat Llamazares acceptara la proposta de Lara de concór-

Esquerra Unida travessa un moment dolç.

La crisi econòmica i l'ensorrament dels socialistes els han permès de multiplicar per cinc la presència al Congrés espanyol, de consolidar el seu grup de les Corts valencianes i –amb ICV– de ser la formació d'esquerres que més bé ha tancat el cicle electoral a Catalunya. El seu creixement coincideix amb l'agudització del discurs ideològic.

rer per la circumscripció d'Astúries –on ha recuperat l'acta de diputat a la cambra baixa espanyola que la formació havia perdut el 2004– i que després acatarà la decisió de no esdevenir-ne el portaveu parlamentari.

Òbviament, la conjuntura político-social ha facilitat molt la feina a Lara. En arribar a la direcció d'Esquerra Unida ja hi havia símptomes evidents que la crisi econòmica i financera seria llarga, una degradació que discorreria paral·lela

al desgast del PSOE i, per tant, a les possibilitats de remuntada d'Esquerra Unida.

Una conjuntura providencial, doncs, perquè Esquerra Unida havia pensat fins i tot de canviar de nom i d'eixamplar el cercle de relacions. En canvi, l'acceleració vertiginosa de la desacceleració econòmica, i la marxa enrere subsegüent, els van convèncer que tenien l'ocasió de recuperar l'espai perdut. I se n'han eixit amb un discurs més ideològic, alternatiu, que lligava bastant amb les reivindicacions del moviment –també providencial– del 15M.

Amb tot plegat, el proppassat 20 de novembre Esquerra Unida va passar dels 970.000 vots del 2008 a 1.685.000, un increment notable que li va permetre d'augmentar el nombre de diputats de dos a onze, un dels quals de la Chunta Aragonesista (CHA), amb què s'havien coalitzat, i dos més adscrits a ICV. I no van ser tretze de ben poc, perquè tant a Alacant com a Cadis s'hi van quedar a uns pocs milers de paperetes. El 7% al conjunt de l'estat que van recollir el 20N seria avui un 8%, segons que es desprèn de la darrera enquesta del CIS. Per territoris, aquesta renaixença és molt evident al País Valencià i a Catalunya, però presenta més problemes a les Illes.

Un públic fidel. Al País Valencià s'ha viscut un procés homologable al federal, amb la diferència substancial que el sector crític va abandonar l'organització a les acaballes del 2007 i al començament del 2008, quan les diputades Mònica Oltra i Mireia Mollà en resultaren expulsades i el corrent Esquerra i País es conformà com a Iniciativa del Poble Valencià i consolidà la coalició Compromís. Aquest acord electoral, teixit un any abans entre EUPV i el Bloc Nacionalista Valencià, es va fer miques així que va iniciar-se la legislatura passada, fruit del la collita insatisfactòria i les posicions diferenciades.

Al cap de tres anys amb tres únics diputats –al grup de no adscrits, on van anar a raure després de la trompada interna de Compromís–, EUPV va ser capaç de refer-se i d'acabar els comicis del 2011 amb la certesa que mantindrien la presència a les Corts valencianes, perenne des del 1983 tot i el llistó del 5% dels vots requerida per a accedir-hi.

Així doncs, el 22 de maig van enfilem-se al 6,1% i van obtenir cinc escons, un resultat òptim, però amb el regust amarg del gran resultat de Compromís, que se'n va anar al 7,3% i va anotar-se un diputat més. D'ençà del 1995 que Esquerra Unida era a la tercera posició del rànquing electoral valencià.

La recuperació del grup parlamentari propi els ha permès d'actuar en igualtat de condicions que la resta, cosa que no havia passat aquests darrers tres anys. De fet, les limitacions dels diputats no adscrits les havien ideades PP i PSPV-PSOE quan entre els socialistes hi hagué el cas d'un trànsfuga, Javier Tomás Puchol, que va mudar-se a l'extremista Coalició Valenciana a la legislatura 2003-2007. Esquerra Unida, del 2008 al 2011, no va poder preguntar el president a les sessions de control ni participar de ple dret a l'activitat diària de les Corts.

El relleu de Glòria Marcos per Marga Sanz al capdavant del partit i del grup parlamentari no n'ha alterat el rumb, clarament guiat pels postulats del Partit Comunista, del qual Marcos no formava part, però sí Sanz. L'atac a la progressiva precarització dels serveis públics, les polítiques econòmiques neoliberals i la corrupció generalitzada han esdevingut els eixos bàsics de la seua actuació, amb episodis tan destacables com ara la denúncia dels sucosos contractes que va signar l'arquitecte valencià Santiago Calatrava amb la Generalitat –va cobrar 15 milions per la maqueta d'uns gratacels de València que no s'han edificat, i 2,7 milions per la d'un centre de convencions de Castelló de la Plana que tampoc no s'ha construït–, l'accés a les adjudicacions que les diverses conselleries van concedir a la trama *Gürtel* o els sobre costos i l'abandonament de l'Àgora, la darrera peça de la Ciutat de les Arts i de les Ciències.

Amb Ricardo Sixto, EUPV ha recuperat el diputat al Congrés perdut el 2008 –que també era una tradició– i disposa de figures emergents com ara el secretari de comunicació de la formació i portaveu adjunt a les Corts, Ignacio Blanco.

EU de les Balears. Esquerra Unida de les Balears ha patit i gaudit d'un 2011 excepcional. El mes de maig perdé a les eleccions autonòmiques i locals quasi tota la representació institucional –al Parlament, al Consell de Mallorca i al

d'Eivissa, a l'Ajuntament de Palma, etc.– però al novembre, als comicis espanyols, obtingué un inesperat quart lloc –rere el PP, el PSOE i el PSM– que, amb 20.000 vots, li permet de tenir esperances d'arribar al 2015 amb expectatives de recuperar la representació parlamentària.

Els problemes seriosos d'EU li vénen de molt abans de les eleccions del maig. Les males relacions amb el PSM feren impossible que es repetira el Bloc que

Miting electoral d'Esquerra Unida al poliesportiu

el 2007 havien forjat PSM, EU, Els Verds i ERC. No tan sols era la pèrdua de l'aliança, que amenaçava EU. El 2010 també hi hagué una escissió. Un grup format, entre més, pel coordinador general de la formació, David Abril, la consellera de Benestar Social, Fina Santiago, i el conseller del Consell Insular de Mallorca, Miquel Rosselló, abandonaven el partit per a formar-ne un de nou. Es digué Iniciativa. En un congrés constituent, la nova força s'ajuntà amb Els Verds, i sorgí així Iniciativa Verds (IV), formació que concorregué a les eleccions conjuntament amb el PSM.

Amb aquest bagatge, els comicis del maig de l'any passat foren nefastos per a EU. Va obtenir 11.179 vots a les autonòmiques, entre Mallorca i Menorca. S'hi podrien afegir bona part dels 2.069 que féu Eivissa pel Canvi. Però així i tot eren insuficients per a obtenir representació. Perdé la que tenia als consells insulars, al Parlament i només a les locals pogué mantenir –amb 10.048 vots– cinc regidors al conjunt de les Illes.

El resultat a les espanyoles va ser prou

Calma alternativa. Esquerra Unida i Alternativa (EUiA) vol una relació més estreta amb Iniciativa per Catalunya-Verds (ICV), segons que explica el coordinador general d'EUiA, Jordi Miralles (vegeu entrevista a les pàgines 24 i 25). Serà en un congrés que es farà a l'estiu quan EUiA oferirà a Iniciativa una relació més formal que no una coalició.

EUiA va coalitzada amb ICV des del 2003, quan es presentaren plegades a les eleccions al Parlament de Catalunya.

Eren els últims anys d'activitat de Julio Anguita com a coordinador general de l'Esquerra Unida estatal i els previs a la presentació de Francisco Frutos (Caella, Maresme, 1939) com a candidat d'IU a la presidència del govern espanyol (2000). Anguita havia fet bandera del seu lema més clar, “programa, programa, programa”, per a no donar suport al PSOE agonitzant de l'última etapa de Felipe González (1993-96), un partit i un govern rosegats pels escàndols de corrupció, d'una banda, i pel sumari dels GAL, de l'altra. Però la victòria del PP, el 1996, va descol·locar tant el PSOE com Esquerra Unida. Anguita continuà defensant una oposició diferent de la del PSOE i marcà distància moral amb els hereus de González.

Quan, el 1997, Iniciativa per Catalunya, amb Rafael Ribó al capdavant, renuncia al comunisme i encunya la marca *ecosocialista*, es distancia d'aquella IU purista d'Anguita. Però aquest tingué un atac de cor i problemes cardíoc-vasculars que l'obligaren a apartar-se de la cursa a la Moncloa. El seu substitut, Francisco Frutos, va signar un pacte electoral amb el PSOE que li va fer perdre més de la meitat dels votants. Si a les eleccions del 1996, Anguita havia aconseguit 2.600.000 vots (que recull de milers de socialistes decebuts), a les del 2000 Frutos n'obtingué només 1.263.000. Una de les raons de la caiguda fou el pacte electoral, però tampoc no li va anar gaire bé l'escissió d'Iniciativa i EUiA.

El fet és que EUiA, tota sola, no va obtenir representació parlamentària i ICV no es va recuperar realment fins que el 2003 no va aconseguir una llista única amb EUiA al Parlament de Catalunya. Possiblement, els canvis de lideratge en totes dues coalicions, l'any 2000, van propiciar l'entesa final. Joan Saura va ser elegit president d'ICV, després de tretze anys de presidència de Rafael Ribó –també secretari general del PSUC– i Jordi Miralles fou elegit coordinador general d'EUiA. L'arribada d'Herrera a la secretaria general d'Iniciativa, l'any 2008, sembla acostar encara més totes dues coalicions. Camins convergents que al País Valencià sembla que divergiran per sempre.

*Victor Maceda
Alex Milian
Miquel Payeras*

del Cabanyal (València), el novembre del 2011. Feia anys que no s'hi aplegava tant de públic.

diferent. A redós de la recuperació del vot de la marca general, IU, Esquerra Unida de les Balears obtenia 21.503 sufragis. Insuficient per a tenir diputat, però en tingué prou per a ser quarta força de les Illes i recuperar l'ànim d'una militància força deprimida des del cop de maig.

A hores d'ara, EU de les Illes té una seu més petita i disposa d'un únic alliberat –el coordinador general, Manel Carmona–, però té expectatives sòlides de ser ajudada per la direcció federal a fi d'anar-hi esmerçant feina i diners amb vista a les eleccions autonòmiques i municipals de l'any 2015.

L'esclatxa profunda que ara separa l'esquerra verda –o ecosocialista– de l'esquerra marxista ja es produí a Catalunya el 1997, quan el Partit Socialista Unificat de Catalunya-Viu (PSUC-Viu) s'escindí d'Iniciativa arran de la decisió d'ICV de renunciar al marxisme.

Un any després, el 1998, el PSUC-Viu fundà Esquerra Unida i Alternativa en coalició amb el Partit dels Comunistes de Catalunya (que ja s'havia desvinculat d'Iniciativa el 1989), el Partit Obrer de Catalunya i el Partit Revolucionari dels Treballadors-Esquerra Revolucionària –que posteriorment també deixà EUiA.